No. 32. Donderdag 5 Augustus 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. Oost- en West-Ind. Litt. overzicht. — Leestafel. — Mededeelingen.

Uit de O. I. Mail.

Gui N.-I.

Het Centraal N. I. Steun-comité Curaçao maakt bekend, dat sedert de vorige opgave ontvangen werden:

f 1659.75	Storting	Batavia.
„ 24.—	„	Lembang.
„ 384.05	„	Makassar.
„ 14.85	„	Soerakarta.
„ 15.—	„	Madioen.
„ 189.50	„	Krawang.
„ 123.08	„	Banjoemas.
„ 150.—	„	Poerworedjo.
„ 22.50	„	Pamekassan.
„ 42.50	„	Padang.
„ 17.50	„	Wonogisi.
„ 58.50	„	Makassar.
„ 2.—	„	Telok Betong.
„ 5.—	„	Poerworedjo.

Met inbegrip der reeds eerder bekend gestelde bijdragen werd totaal ontvangen f 20.748.45, waarvan f 20.000.— bereids telegrafisch naar Nederland over gemaakt.

Voor het Treub-hospitaal.

„De Javabode" ontving nog van R. V.	f 10.—
Reeds verantwoord	f 770.—
Samen . .	f 780.—

Ned.-Ind. handel en de oorlog.

Het is moeilijk, en 't zou bovendien tot onjuiste conclusies kunnen leiden, den toestand op het gebied van den Indischen handel en de nijverheid te generaliseeren. Men zou kunnen zeggen, dat hij niet rooskleurig is, maar daartegen zou kunnen worden aangevoerd, dat in sommige takken van nijverheid en handel juist door een oorlog bizonder veel geld wordt verdiend.

In het Soerabaiasche handelscentrum is het betrekkelijk stil en men vreest, dat 't nog wel stiller zal worden, aldus het „Soer. Hand.". Een toestand, die echter evenzeer de aandacht verdient, is die waarin de binnenlanden verkeeren. In vroeger jaren werd in dezen tijd door de bevolking in verschillende streken tabak (krossok) geplant, maar de prijzen waren niet bemoedigend. Even geringe winst stelde het planten van katjang in het vooruitzicht, maar anders was het gesteld met de djagoeng, groote partijen daarvan liggen onverkocht.

Treurig is 't gesteld met de Tangerangsche hoedenindustrie, welke vroeger voor duizenden naar Frankrijk uitvoerde; die nijverheid is thans vrijwel dood en zal wellicht niet opkomen, wijl de bevolking noodgedwongen naar andere verdiensten is gaan omzien.

De batikindustrie ontving eveneens een zwaren slag, maar zij is gelukkig niet ten ondergang gedoemd. Niettemin is de malaise daarin zeer ernstig.

De uitvoer van gebatikte kains naar onze buitenbezittingen, naar de Straits, Britsch-Indië en Siam staat geheel stil, een gevolg van het gebrek aan verfstoffen. In vroeger tijd voorzag de inlander zelf in deze behoefte, maar in de laatste jaren vóór den oorlog werden geregeld verfstoffen uit Amerika en Europa hier ingevoerd en de eigen inlandsche verfbereiding is allengs daardoor verloopen. Het gebrek aan indigo vooral wordt ernstig gevoeld. De Engelschen kochten tegen hooge prijzen alles op. Nu zal een verbod van uitvoer van indigo worden uitgevaardigd en dan zal Duitschland indigo invoeren.

Verder schrijft het blad o.m.:

Zooals gezegd, de toestand is moeilijk te generaliseeren. De handel ligt voor een goed deel stil en het aantal klagers is veel grooter dan dat van hen,die „geld slaan" uit den oorlogstoestand.

De algemeene toestand van de inlandsche bevolking is niet gunstig: zij lijdt nog geen gebrek en heeft te eten, maar haar koopkracht is verminderd.

De schoonmaak in Goa.

De bevolkingspatrouille in het district Palangka maakte een roover af: Kraeng Baladji, een halfbroer van wijlen den vorst van Goa, werd 30 Juni j.l. aan het „Bat. Hbld." geseind. De schoonmaak van het gespuis gaat goed.

Luitenant Reeman pakte 40 en de gezaghebber van Goa een gelijk aantal boeven.

De Cultuurschool te Soekaboemi.

In „De Javabode" lezen wij o.m.:

„Tot nu toe bestond de school uit zes klassen, drie voor land-, drie voor boschbouw. Het onderwijs in de eerste twee paren klassen loopt parallel, dat in de derde klassen is meer speciaal vakonderwijs en divergeert dus. Dit jaar wordt, na de poeasa, een voorbereidende klasse gevormd, uitsluitend voor de boschbouwafdeeling. Golden als eischen van toelating tot nu toe, dat de candidaten een europeesche school geheel hadden moeten doorloopen of althans bewijzen konden overleggen, waaruit bleek, dat zij een opleiding hadden genoten, die een ontwikkeling waarborgt, minstens gelijk staande met eerstgenoemde, tot die voorbereidende klasse worden voortaan toegelaten jongelui, die een inlandsche school 1e klasse hebben doorloopen. In dat voorbereidingsjaar zullen die leerlingen dus bekwaam gemaakt moeten worden om met vrucht het volgend onderwijs aan de school te kunnen volgen.

Door instelling der voorbereidende klasse zal het inlandsch element op de school dus versterkt worden. Er is nu nog een tweede omstandigheid, die dat in de hand zal werken, ja, waardoor de kans groot wordt, dat binnen enkele jaren het Europeesch element uit de boschbouwafdeeling (dat zijn 7 van de 10 klassen) zoo goed als verdwenen zal zijn. Dit jaar al moeten een vrij groot aantal Europeanen, die zich voor de boschafdeeling reeds hadden aangemeld, zich hebben teruggetrokken.

Toen de oproeping van candidaten voor de Cultuurschool plaats had, gaven velen zich op, ook voor boschbouw, in de veronderstelling, dat de Europeanen op *f*75, Inlanders op *f*40 's maands als leerling-opziener zouden worden aangesteld als ze na 3 jaar het eind-diploma hadden verworven. Een inlandsch opziener kon opklimmen tot *f*150, een Europeaan als opziener tot *f*250, als hoofdopziener tot *f*400.

Volgens de nieuwe regeling beginnen alle leerling-opzieners, afgezien van ras of kleur, op *f*50 's maands, dus voor Europeanen *f*25 minder dan vroeger, terwijl het maximum van opziener van *f*250 op *f*150 wordt teruggebracht. Het maximum van *f*400 als hoofdopziener is niet meer te bereiken, omdat de nieuwe regeling geen hoofdopzieners meer kent en andere functies slechts een maximum waarborgen van *f*200, als adjunct-houtvester en *f*280, als opnemer. Een enkele zou het m i s s c h i e n tot chef-opnemer kunnen brengen (max. *f*400).

Een nieuwe inlandsche school.

Te Pegadenbaroe, de hoofdplaats van het gelijknamig onderdistrict, gelegen aan den spoorweg van Tjikampek naar Cheribon, in de afdeeling Krawang, wordt eene inlandsche school der 2de klasse opgericht.

De grond, die deel uitmaakt van de Pamanoekan en Tjiasemlanden, is voor het doel door de eigenares kosteloos ter beschikking van de regeering gesteld.

De Normaalschool te Bandoeng.

Deze heeft het afgelegd. Naar verluidt hebben zich zoo weinig leerlingen aangemeld, dat in dit jaar geen nieuwe klasse gevormd kan worden.

Wel spijtig voor hen, die zich wel als leerling deden inschrijven.

Politieschool.

De te Batavia bestaande cursus tot opleiding van adspirant commissarissen van politie zou met 1 Juli worden uitgebreid.

Die bestond uit 1 klasse van zes leerlingen en zal nu worden uitgebreid tot 2 afdeelingen, waarvan de laatste voorloopig 15 leerlingen zal tellen, welk aantal later vermoedelijk zal worden opgevoerd tot 20, terwijl de eerste afdeeling zal bestaan uit 2 klassen, elk voor 6 adspirant-commissarissen.

De Arabieren op Java.

Aan „De Opmerker" wordt het volgende ontleend:

„Het Arabische volk is een zeer eigenaardig volk. Het staat alleen. Het staat tegenover al de andere volken. Er is op Java geen verbroedering tusschen de Arabieren en andere natiën, zooals: Inlanders, Europeanen en Chineezen.

De Arabieren gaan niet uit als zendelingen om hun godsdienst luide te verkondigen. Zij spreken niet in de eerste plaats door hun woord. Het karakteristieke der Arabieren is, dat zij door hun voorbeeld prediken.

De Arabieren op Java wonen in afgepaste wijken. Zij zijn geen naam-Mohammedanen, maar echte nalevers van den Islam. Zij zijn een zeer godsdienstig volk. Zij houden zich aan de voorschriften van den profeet. Zij lezen uit den Koran thuis, in de toko's, op de pasars en in hun vervoermiddelen. Zij bidden, waar zij ook zijn, op de vijf voorgeschreven gebedstijden. Zijt ge juist op een dier tijden bij een Arabier op visite, dan staat hij op, geeft u te kennen, dat de tijd om te bidden daar is, verlaat u, heft zijn handen biddende omhoog, en geeft u plechtig te verstaan, dat men Gode meer gehoorzamen moet dan de menschen.

De Arabieren toonen karakter te hebben, en beschikken over een benijdbare vrijmoedigheid, om voor hun godsdienst op te komen. Zij treden overal op met de pretentie, dat zij, en zij alleen, den waren godsdienst hebben. Zij leven zeer eenvoudig en zijn zeer sober. Welnu, al zijn deze Arabieren een eenzelvige natie, een eilandvolk, zij zijn het, die beslag op de inlandsche bevolking leggen door hun voorbeeld, door de openbare nakoming van hun godsdienst-plichten en vroom bezoek der moskeeën. In die moskeeën toch wordt de godsdiensteenheid tusschen Arabieren en Inlanders geboren en steeds bevestigd. Men gaat gezamenlijk op naar het bedehuis, en doet het groote Vrijdaggebed onder aanroeping van Allah en zijn gezant.

De hadji's en Islamitische godsdienstleeraar, die van uit de verre dessa's naar de stadsmoskeeën opgaan, nemen krachtige indrukken naar hun dorpen mede; en daar deze hadji's en goeroe's de geestelijke leidslieden der inlanders zijn, is er wel degelijk een levend contact tusschen de Arabieren en de Inlanders.

Nu is het niet zóó, dat de inlandsche bevolking de oogen sluit voor de gebreken der Arabieren, inzonderheid voor hun woekerhandel. Maar desniettegenstaande eeren zij de Arabieren, omdat deze de echte dragers van den Islam zijn en omdat zij dien hoogvereerden Islam op Java gebracht hebben. Wat leeft een Inlander op, wanneer hem het voorrecht verleend wordt, de hand van een Arabier te mogen drukken en kussen."

Suriname.

In een ingezonden stuk onder het hoofd „E e n p r a k t i s c h p l a n?" bespreekt de heer A. M. W. t e r L a a g in „D e W e s t" van 29 Juni het plan tot oprichting eener landbouwleerlingen-kolonie, waarover wij in onze laatste twee nummers het een en ander in het midden gebracht hebben.

Hij beantwoordt de vraag ontkennend. Maar zelfs al ware het plan uitvoerbaar, dan nog is de schrijver het volkomen met den heer Luitink eens (zie ons nummer van 22 Juli), dat het kunstmatige en geforceerd aankweeken van landbouwers ten koste van de belastingbetalers,

onder de in de kolonie heerschende toestanden ongeoorloofd is.

De heer Ter Laag is van meening, dat met veel minder geld in veel korter tijd een veel grooter resultaat te bereiken is dan in het plan is neergelegd.

Wij kunnen zijn betoog hier niet volgen, maar schrijven daaruit het volgende over:

„Laat het Gouvernement in elke vestigingsplaats een grondje, in precies dezelfde omstandigheden verkeerende als die, uitgegeven aan de kleine landbouwers, geheel in eigen beheer exploiteeren, daarvan de bizonderheden betreffende exploitatie en verkregen resultaten geregeld publiceeren, en ik heb de vaste overtuiging, dat de meerdere winsten, die deze exploitatie moet aantoonen, als het gevolg van betere exploitatie, van meer invloed zullen zijn dan jarenlang, dikwijls onwillig aangehoord mondeling onderwijs.

Dan zal ook het Gouvernement aan den lijve voelen de gevolgen van de jarenlang verwaarloosde verplichting tegenover den kleinen landbouwer om te zorgen dat de hoofdloozing der vestigingsplaatsen in orde is en blijft..........."

Wij zien slechts één bezwaar tegen dit voorstel, een bezwaar, dat bij goede leiding misschien te ondervangen is, nl. dat het gouvernement duur werkt.

De heer Ter Laag eindigt zijn artikel aldus:

„Wanneer men de genoemde oorzaken, die de welvaart van den kleinen landbouw in den weg staan, opheft, kan de rest aan het eigenbelang van het individu worden overgelaten, dat doorgaans een snel en krachtig werkend element is. Dan zal men de algemeene ontwikkeling van den kleinen landbouw in Suriname niet meer kunnen beletten en zullen ook zeker de onwillige schaapjes van het Comité [tot oprichting van de landbouwleerlingenkolonie] de welgedane belhamels zonder dwang naar de vette weiden volgen".

Waar wij meermalen in dit blad de meening hebben verdedigd, dat kunstmiddelen niet in staat zullen zijn het jonge geslacht tot den landbouw te brengen zoolang deze geen winstgevend bedrijf is, spreekt het van zelf, dat wij het betoog van den heer Ter Laag onderschrijven.

Het Comité overwege goed vóór ze haar plan doorzet. Liever ten halve gekeerd, enz.

* * *

Twee Staten-leden, de heeren Gonggrijp en Van Asch van Wijck hebben met den heer Struycken de Roysancour een reis gemaakt naar de Marowijne.

De redacteur van „De West" heeft den nieuweling, den heer v. A. v. W., geïnterviewd om zijne reisindrukken te vernemen. Aan het verslag in „De West" van 2 Juli ontleenen we het volgende:

„In de rivier zwom een groote tijger, die ons jagersinstinct niet weinig opwekte. Er was echter in de boot slechts een geweer met duivenhagel geladen. De heer Gonggrijp loste er een schot mede in den kop van den tijger, die even een briesend geluid maakte, maar onmiddellijk grimmig doorzwom, nu recht op onze boot af, tot niet geringe schrik van de roeiers. De districts-commissaris, die zich bij ons bevond, gaf heldhaftig een slag met een houwer op den kop van het beest, met het gevolg, dat de houwer op den harden tijgerkop terugketste en in de rivier gleed.

Goede raad was duur.

Het was zaak den tijger te vangen zonder al te groote huidbeschadiging.

Plotseling kreeg de heer Struycken een lumineus idee. Hij riep de bemanning van de barkas toe, om het beest bij den staart te grijpen. En jawel, een der manschappen, Marius Gesserie, had den moed dit te doen. Met een krachtigen greep, trok hij het beest zoover bij den staart in de hoogte, dat het voorlijf onder water bleef. Na eenige minuten was de tijger verdronken en werd in triomf binnen boord gehaald. Het bleek een groot, prachtig geteekend dier te zijn De huid was nagenoeg niet beschadigd. De houwerslag bleek slechts een kleine snede in de huid te hebben veroorzaakt, terwijl de duivenhagels slechts even onder de huid waren doorgedrongen.

Het gezelschap lootte aan wien de tijger zou toebehooren, welk geluk aan mij ten deel viel. Zijn vel zal ik als souvenir van de reis behouden".

De heer van Asch van Wijck is werkelijk een Zondagskind. Men kan jarenlang in Suriname reizen zonder een tijger te zien.

Op Albina werd ook een Boschnegerdans bijgewoond:

„Er waren twee partijen, de Djoeka's en de Saramaccaners, die elkander zouden afwisselen. Maar de Djoeka's dansten te lang naar den zin der Saramaccaners, die nu, om hun boosheid daarover te toonen, besloten af te marcheeren. Plotseling kwam er een fiksche regenbui en stoven vriend en vijand het huis binnen, en werd er nog geruimen tijd lustig op los gedanst.

Voor vreemdelingen zijn die vertooningen werkelijk een kostelijk, origineel amusement".

* * *

De redacteur van „De West" heeft weer eens een zijner interessante studiereisjes gemaakt en geeft daarvan verslag in het nummer van 6 Juli. Ditmaal gold het bezoek de plantage Mariënbosch, een landbouwonderneming met een interessante geschiedenis, die onze plaatsruimte ons niet veroorloofd mede te deelen. Wij geven hier alleen het slot van het artikel terug:

„Ons uitstapje naar Mariënbosch heeft onze verwachting verre overtroffen. Het heeft opnieuw ons vertrouwen in de toekomst van den landbouw versterkt.

Het is wel jammer, dat de landbouwcrisis noodeloos gerekt is, dat veel in cultuur gebracht terrein weer teruggekeerd is tot den staat van woestenij, maar ten slotte zullen, dunkt ons, toch genoeg ondernemingen overblijven om door haar rentabiliteit het bewijs te leveren, dat belegging van kapitaal in den Surinaamschen landbouw is aan te bevelen".........

* * *

In hetzelfde nummer vinden wij de mededeeling dat van Cayenne te Paramaribo is aangekomen de heer Harry A. Franck, een Amerikaan, die al vier jaren doende is om de verschillende staten van Zuid-Amerika af te reizen, voor de uitgave van een geïllustreerd boek over dat deel van de wereld.

Hij verklaarde, met uitzondering van Venezuela, waar hij nog moet gaan, reeds alle Zuid-Amerikaansche Staten te hebben bezocht. En dat niet alleen. Hij stelt er een eer in, om in elken bezochten staat alle steden zelf te zien. Van zijn tochten — waaronder geweldige voetreizen van den eenen staat naar den anderen — heeft hij interessante kiekjes.

* * *

De Minister van Koloniën heeft aan de Tweede Kamer een Nota ingediend naar aanleiding van het verslag der commissie inzake de verslagen der Algemeene Rekenkamer, bedoeld in art. 36 der Surinaamsche en art. 36 der Curaçaosche Comptabiliteitswet over het jaar 1913.

Daaraan wordt ontleend, dat de minister toegeeft, dat wanneer eensklaps zou worden gebroken met de sedert jaren bestaande gewoonte om de bezoldigingen der ambtenaren bij vooruitbetaling te voldoen, daaruit groote moeilijkheden voor velen hunner zouden voortvloeien.

Wellicht zouden doeltreffende overgangsbepalingen mogelijk zijn. Deze aangelegenheid is intusschen in Suriname en Curaçao nog in overweging.

Aangezien ook naar het oordeel van den minister een regeling van de terugbetaling aan de koloniale kas van ontvangen voorschotten in het belang van een goed beheer der landbouwleenbanken niet mag ontbreken, is hij voornemens daaromtrent in overleg te treden met den gouverneur.

* * *

In de „N. R. Ct." van 28 Juli vinden wij een particuliere correspondentie uit San Francisco, handelende over de wereldtentoonstelling aldaar en de deelneming van Nederland en zijn Koloniën.

„De inzending van West-Indië — lezen we daar — bestaat hoofdzakelijk uit monsters van producten van onze bezittingen aldaar, terwijl een groot doek de haven van Curaçao in beeld brengt."

Het is werkelijk jammer, dat wij bij deze gelegenheid niet beter voor den dag zijn gekomen. Wij hebben een zeldzame gelegenheid voor reclame verzuimd.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Porttarief. In de „Sinar Djawa" maakt een Inzender de opmerking, dat hij een document aan de redactie van deze krant had verzonden, maar het stuk van het postkantoor te Japara terug had ontvangen met de mededeeling, dat het onvoldoende gefrankeerd was. Had de post den brief niet door moeten zenden? zoo vraagt hij. Van de redactie had 't dan afgehangen of zij het stuk, met strafport belast, al dan niet had willen ontvangen.

Afgescheiden van deze kwestie, vermeent 't blad, dat het posttarief in Indië veel te hoog is. Voor de brieven in dezelfde stad, van de eene plaats naar de andere, hoe groot of gering de afstand ook is, wordt hetzelfde port betaald, als voor een brief uit Holland met de zeepost naar Indië verzonden. De correspondentie is in de laatste jaren enorm toegenomen. Meer en meer menschen kunnen lezen en schrijven; er komen en gaan meer en meer menschen; toch zijn de tarieven dezelfde gebleven. Worden deze verlaagd, dan zal er zeker meer van de post gebruik gemaakt worden; het Gouvernement zal er waarlijk niet onder lijden. De Regeering heeft reeds in andere opzichten goedkoope tarieven voor de Inlandsche bevolking gemaakt. Deze heeft lagere trein- en tramtarieven, entreé's enz.; maar de posttarieven blijven voor haar gehandhaafd. Waarom? Zoo vraagt 't blad.

Te zware Examen-eischen. De uitslag van de hulpakte-examens is voor de Inlandsche candidaten treurig geweest, zoo vermeldt de „Kaoem Moeda". Van de zes zijn er vijf gezakt, voornamelijk wegens onvoldoende kennis der Nederlandsche taal. In de andere vakken behoefden zij voor de Hollandsche candidaten niet onder te doen. Maar de eischen, die voor het Nederlandsch werden gesteld, waren te hoog voor menschen, die nooit in Holland geweest zijn. Eenige der examen-opgaven en -vragen worden genoemd.

Als men met zulke vragen bij het mondeling examen (Nederlandsch) begint, dan leggen wij het natuurlijk af. Zoo schrijft het blad en vervolgt:

Van Ophuijzen, professor in de Maleische taal, zal wel ook niet direkt de volgende vragen kunnen beantwoorden: „Wanneer een toekang roempoet (grassnijder) een bloedzuiger beet heeft, wat doet hij dan?" — Wanneer een haan om 9 uur al begint te kraaien, wat is dat voor voorteeken?" — „Wat is de lekkerste tjampoeran (ver-

menging) voor een sambel tjobek?" (gekruide toespijs bij de rijst, waarvan de Spaansche peper gewoonlijk het hoofdbestanddeel is). — Vraagt 't aan Si Badoe, den jongsten zoon van den toekang roempoet, hij zal het den professor in de Maleische taal wèl zeggen."

Opleiding voor „Teekenaar". Uit het eerste jaarverslag van de Inlandsche teekencursus te Semarang deelt de „Pantjaran Warta" 't volgende mede:

Het loopt van Februari 1914 tot ultimo Februari 1915. Het bestuur bestaat uit de heeren Mr. Dr. A. M. Joekes, A. Plate en Atmodirono. In 1913 hadden zij het plan opgevat een cursus op te richten tot opleiding van Inlandsche teekenaars. Wel werd op verschillende inrichtingen van onderwijs, zooals de ambachtsscholen, onderricht gegeven in teekenen, doch slechts als onderdeel van het gewone onderwijs. Onderwijs in elementair teekenen, voor zoover de kennis er van noodig is, voor teekenaars bij de verschillende takken van gouvernementsdienst, als de Burgerlijke Openbare Werken, de Kadastrale en Militaire bureaux, zoomede op de kantoren van spoor- en tramwegmaatschappijen, bestond er evenwel niet. Zij, die teekenaar wenschen te worden, waren daarom verplicht ongeschoold en tegen een gering loon in dienst te treden. Slechts door practische opleiding konden zij het langzamerhand tot teekenaar brengen en de daaraan verbonden inkomsten verkrijgen. Het scheen daarom wenschelijk een afzonderlijken opleidings-cursus voor Inlandsche teekenaars in 't leven te roepen.

Teneinde ook hen, die reeds een betrekking vervulden, in de gelegenheid te stellen den cursus te volgen, werd besloten de lessen in de avonduren te geven. Aanvankelijk lag 't in de bedoeling twee klassen in te richten, ieder van 20 leerlingen, waarvan de kosten waren geraamd op *f* 3000.—. Tot dekking dier kosten wendde het bestuur zich met een verzoek om subsidie tot het Gouvernement en tot de drie grootste te Semarang gevestigde belanghebbende werkgevers, t.w. de N. I. Spoorweg-, de Semarang-Joana en Semarang-Cheribon Stoomtram Maatschappij. Bij Gouvernementsbesluit van 25 November 1913, no. 20, werd door den G. G. een subsidie toegekend van *f* 2000.—, terwijl de N. I. S. en de S. J. en de S. Ch. Mijen onderscheidenlijk *f*500 en *f*300 bijdroegen.

De Europeesche ambachtsschool was zoo welwillend een harer lokalen kosteloos ter beschikking te stellen. De beschikbare ruimte, alsmede de onzekerheid of de cursus zou slagen, deed het bestuur besluiten voorloopig, in afwijking van het oorspronkelijk voornemen, met ééne klasse te beginnen. De cursus werd den 9en Februari 1914 geopend onder leiding van den heer Nosingo, opzichter der B. O. W. en gehouden vier keer per week, des avonds van 6—8 uur. Aanvankelijk hadden zich aangemeld 74 leerlingen, waarvan echter slechts 31 geplaatst werden. Dit aantal bleef vrij wel gedurende den geheelen cursus behouden door voortdurende aanvulling van de openkomende plaatsen. Het jaar eindigde, ongeacht de bij de afsluiting nog niet geïnde gouvernements-subsidie, ten bedrage van *f* 335.36, met een voordeelig saldo van *f* 1098.41, hetgeen een gevolg is van de beperking van den cursus tot één klasse. Dientengevolge kan de cursus, althans gedurende dit kalenderjaar, op denzelfden voet worden voortgezet, zonder dat nieuwe subsidiën noodig zijn.

Kan de indruk van bovenstaande mededeelingen niet die zijn van een onverdeeld succes, in 't bijzonder door het groote verloop van leerlingen, zoo is het bestuur toch van meening, dat er geen vrees voor het op den duur niet bereiken van het beoogde doel behoeft te bestaan. Het groot aantal leerlingen, dat zich voortdurend voor den cursus opgeeft, bewijst, dat aan het gegeven onderwijs inderdaad behoefte bestaat. Het nieuwe cursusjaar is dan ook met de beste verwachtingen ingezet.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Oorlogsberichten. De „Tjhoen Tjhioe" vermeldt, dat professor Snouck Hurgronje de aandacht gevestigd heeft op een uit Turkije afkomstig pamflet, waarin alle Mohamedaansche onderdanen der oorlogvoerende staten worden aangezet om in opstand te komen, ook die van de neutrale mogendheden, o.a. die van „de half beschaafde Nederlanders".

De „Bintang Tiong Hoa" put uit Duitsche bronnen, berichten, dat de Engelschen in Egypte danig op hun baadje hebben gekregen en wel van de Derwissen en Sanoesies, die ten getale van respectievelijk 80000 en 40000 Egypte zijn binnengedrongen. De Egyptische soldaten zijn toen overgeloopen, terwijl de Engelsche krijgsgevangenen onthoofd werden. Geheel Soedan is nu in hunne handen gevallen, en in Egypte zelf hebben zij zulke vorderingen gemaakt, dat de spoorbaan tusschen Caïro en Alexandrië kon opgebroken worden. Aan het hoofd van het artikel staat: „Caïro door de Derwissen bezet".

Kampongbelastingen. In de „Pewarta Soerabaja" wordt geklaagd, dat in een der kampongs van de hoofdplaats Semarang een te hoog recht geheven wordt door het kampongbestuur bij bezitsovergang van huizen voor de vergunning tot den verkoop. Het kamponghoofd vraagt 2 pCt. van de koopsom. Voor de minder bedeelden is dit een te hoog percentage., meent het blad. Voor een huis van *f* 100 moet bijv. een recht van *f* 2 betaald worden. Kort geleden had er een koop en verkoop plaats voor de som van *f* 500. De Chineesche vrouw, die het huis verkocht had, mopperde en trok een zuur gezicht, maar de kepala kampong zeide, dat hij er niets aan doen kon en liet een besluit van den assistent-resident zien, waarin bepaald was, dat deze rechten niét ten bate der kampong waren, maar aan het Bestuur moesten worden afgedragen ten bate van de politie.

Het onbillijke van deze regeling is, naar het gevoelen van de Chineezen, dat het recht niet overal gelijk is in de verschillende kampongs. Vreemd is het ook, dat deze belasting niet aan eenige controle onderworpen is. Wat de kampongs van het bestuur ontvangen, is zeer gering; vandaar dat zij verschillende heffingen doen om in eigen nooden en behoeften te kunnen voorzien, zonder eenige verhouding tusschen ontvangsten (belastingen en retributies) en uitgaven ten koste der kampongs. Het kampongbestuur dient geheel anders geregeld te worden dan het dessabestuur. Wat goed is vóór de districten buiten de hoofdplaatsen, is nog niet geschikt voor de kampongs in de hoofdplaatsen. Wenschelijk acht 't blad, dat het kampongbestuur onder het gemeentebestuur kwam te staan. Nu betalen de kampongbewoners voor de politie, voor den verkoop van verhuizen, voor het slachten van runderen, voor het verkoopen van karbouwen, voor lijkschouw, voor het licht, dat er bijna niet is, enz, en de kampongs krijgen er zoo goed als niets voor, zelfs het water niet, als niet de gemeenteraad dit betaalt. De wegen worden onderhouden door de bewoners zelf, zoo ook de goten en slokkans (slooten), daar deze anders verstopt zouden raken.

Klachten. De redacteur van de „Sin Po", de heer Razoux Kühr, oud-ambtenaar B. B., heeft een redactioneele reis naar Banka gemaakt en van daar uit reisbrieven geschreven, waarin felle aanklachten tegen Bong Hong Hian, den kapitein der Chineezen aldaar, voorkomen. Deze wordt als een soort Blauwbaard voorgesteld, die tal van jonge vrouwen en meisjes heeft verleid, daarbij wel eens geweld heeft gebruikt, om haar daarna, als hij aan zijn lusten bot heeft gevierd, naar huis terug te sturen. Er zijn vrouwen, die, naar beweerd wordt, reeds daaromtrent klachten te Batavia hebben ingediend. Hij oefent een waar schrikbewind uit, en wat vooral niet te pas komt, is, dat hij daarin wordt bijgestaan door een controleur van het B. B.

Te Banka heeft de heer Razoux Kühr gelogeerd bij een bejaarden Chinees. Overal zag hij daar aanplakbiljetten, waarin de menschen voor hem gewaarschuwd werden, en hij voorgesteld werd als een advocaat van Singapore. Desniettegenstaande kreeg hij veel te hooren. De menschen kwamen hem met fluisterende stem allerlei verhalen omtrent de plaatselijke toestanden doen. Gelijktijdig kwamen er militairen van Soengeiliat te Batoeroesa; niemand wist te zeggen, wie last daartoe gegeven had. Kort daarop bracht de controleur een rapport uit, dat op het erf van den hierboven bedoelden Chineeschen gastheer het lijk van een koeli was aangetroffen, waarop teekenen van geweld te onderkennen waren. Zware vermoedens tegen dien gastheer werden in het rapport uitgesproken. Na onderzoek bleek, dat er van geweld geen sprake was en dat een oud man, als deze gastheer, nog veel minder daartoe in staat zou zijn. Klachten van den kapitein voornoemd — zoo beweert verder de „Sin Po" — worden wèl, klachten tegen hem daarentegen, worden niet onderzocht. Een toespelling wordt gemaakt betreffende den moord op een Inlandsche vrouw, welke niet werd onderzocht. In een circulaire, opgenomen in de „Sin Po", komt een ongenoemde alles bevestigen, wat de redactie reeds vermeld had. Den G. G. wordt verzocht een streng onderzoek naar een en ander te gelasten. Met name wordt de controleur Swaving genoemd, als zou deze verschillende zaken in den doofpot hebben gestopt. Dè kapitein Bong Hong Hian wordt beschuldigd een bediende te hebben vermoord en tal van andere klachten worden genoemd.

In de „Pewarta Soerabaja wordt geklaagd over de onbeschofte houding, die een paar Europeanen bij gelegenheid van de te Semarang gehouden Chineesche fancy-fair, tegenover het publiek aangenomen hebben. Er waren toen op dit Chineesche feest niet veel Europeanen, maar onder die weinigen waren er twee, die zich schuldig maakten aan ongepaste handelingen. Zij sloten de deur van de champagne-tent af en bleven toen achter de afscheiding voor het publiek zitten. Zij dachten stellig alles te mogen doen, omdat het toch maar een Chineesch feest was! Als het een Europeesche fancy-fair geweest ware, zouden zij dit stellig niet gedurfd hebben. Het heeft weinig gescheeld of zij waren afgeranseld geworden door de woedende Chineezen. De heer Goldman kwam er bijtijds tusschenbeide om de menigte tot bedaren te brengen en die heeren (!) de gelegenheid te geven zoo spoedig mogelijk te verdwijnen. Deze fancy-fair werd georganiseerd voor het Chineesche ondersteuningsfonds Ay Hok Kwan.

Inl. Persdelicten. De „Perniagan" vermeldt, dat spoedig weer twee persdelicten (van de Inlandsche pers) voor den Raad van Justitie te Semarang behandeld zullen worden. De eene zaak is die van Saleh, redacteur van de Sinar Djawa, omdat hij indertijd het gedicht heeft opgenomen, waarin tegen Rusland te keer wordt gegaan, en het harteleed wordt uitgedrukt, dat Mohamedanen tegen Turkije vechten, en waarin voorts de Indische vorsten worden aangevallen, die partij kozen voor Engeland.

Het tweede delict is van Marco, de reizende journalist van de „Goentoer Bergerak. omdat hij onder een artikel in dit blad hatelijke noten gesteld heeft, waarin gespot wordt met de Europeanen of te wel „Jan Verdom", met de kinderen van njais en Europeanen, die boven de Inlandsche kinderen worden gesteld en waarin

verder tal van hatelijkheden aan het adres van de Indische Regeering voorkomen.

Een Studiereis. De heer Theo Tong Mai, gewezen redacteur van het Maleisch-Chineesche dagblad „Sin Po", is door de Djawa Tengah aangesteld als speciale reizende correspondent van genoemd blad, om een reis te maken naar Shanghai, Hongkong, Peking en andere voornaamste plaatsen in de Tiong Kok en vervolgens naar Japan, ten einde vandaar uit van den huidigen politieken toestand zoowel in Europa als in China en Japan in zijn blad een publicatie te geven.

Hij is half Juni j.l. met de „Tjikembang" van Batavia vertrokken.

Van Vreemde Koloniën.

Vóórdat de beer geschoten is.

Het Juli-nummer van de Deutsche Kolonialzeitung heeft een extra bijvoegsel, dat geheel is gewijd aan beschouwingen van Fransche en Engelsche geleerden over de verdeeling van de buit, welke de overwinning der geallieerden zeker zal brengen. Begrijpende, dat bij den lezer zich van zelf de overweging moet opdringen, die wij hier boven ons stuk stellen, voegt de redactie slechts zeer sober eenige regels aan de vertaling der Fr. en Eng. beschouwingen toe. Op onze beurt zullen wij er slechts een uittreksel van kunnen weergeven, dat, naar wij vertrouwen, de strekking voldoende tot haar recht zal doen komen.

„Zwei Kriegs-Sitzungen" vormen de hoofdschotel. De twee groote aardrijkskundige genootschappen, Société de Géographie en Royal Geographical Society, hebben ieder een vergadering gewijd aan krijgsvoorspellingen. De eerste reeds den 17 November 1914, de laatste den 24 Februari j.l. In beide vergaderingen hebben voorzitter, inleider en sprekers hun vooruitziende blik over de toekomstige staatkundige verdeeling der aardoppervlakte laten gaan.

De zitting van het Fr. genootschap had Ch. Lallemand tot president. Deze liet reeds België tot aan den Rijn groeien; Servië ten minste Bosnië en Herzegowina krijgen; Elzas-Lotharingen weer Fransch worden; Polen en Armenië tot zelfbesturende staten onder toezicht van Rusland worden. De staten, die nu het Duitsche keizerrijk uitmaken, zullen onafhankelijk, naar eigen aard, zonder gevaar worden voor den vrede van Europa. De Turken, buiten Europa gedrongen, zullen de doorvaart tusschen Europa en Azië tot een vrijen vaart zien maken, terwijl de grenzen der Balkanstaten in verband hiermede nogmaals gewijzigd zullen worden. Aan de Fr. Kongo zal het D. deel worden toegevoegd. Het overige D. schutsgebied in Afrika zal meerendeels Gr. Britt. toekomen. D. zal geheel uit China en den Stillen Oceaan verdrongen worden. Bovendien zullen de bewoners van Sleeswijk, Zevenbergen, Trentino en Triëst aan de landen terugkomen, waartoe zij volgens hun oorsprong behooren.

Na deze openingsrede kwam de onder-voorzitter van het Centraal bestuur van 't genootschap, de hoogleeraar G. Blondel, aan 't woord, als eigenlijke spreker van den avond. De grondslag van zijn betoog was, dat D. de wereldbeheersching wil. Het germaansche ras wil, zonder iets te ontzien, allen weerstand vernietigen, dien het op zijn weg vindt. Een kleine staat mag zich tegen deze historische ontwikkeling niet verzetten, op straffe van te moeten verdwijnen. Op België zal, verklaarde hij, Nederland volgen. Is dit de hoofdreden voor den oorlog, daarin liggen bijoorzaken opgesloten, w.o. de koloniale politiek een voorname plaats inneemt.

Lang hadden de D. zich tevreden gesteld als landverhuizers en handelslieden in den vreemde, waar zij voor de slechte D. waar steeds weer nieuwe markten wisten te openen (!). De toewijzing van 300.000 vierk. K.M. Fransch Kongogebied heeft D. tot de opvatting gebracht, dat een op Frankrijk te bevechten overwinning het in 't bezit van de geheele noordkust van Afrika kon brengen, met de zoo begeerde hegemonie over de Middellandsche Zee.

Voor ons is intusschen interessanter wat Sir Harry Johnston in de Royal Geographical Society te Londen over de verdeeling van Afrika in het midden heeft gebracht. Het bijblad van de D. Kolonialzeitung geeft hierbij zelfs drie mooie kaarten in kleurdruk: 1. zooals de toestand was in Juli 1914. 2. hoe er kans heeft bestaan dat de verdeeling in 1916 zou hebben kunnen worden, indien de D. bedoelingen tot uitvoering waren gekomen. 3. hoe de kaart van Afrika na het einde van den oorlog er vermoedelijk zal uitzien.

De bekwame Afrika-kenner zet eerst uiteen, hoe D. zich in de Afrika-politiek een plaats heeft weten te verschaffen door een vreedzame, maar daarom niet minder ijverige en doelbewuste politiek en hoe het daarin door Fr. en Eng. geholpen is, zonder dat deze partijen helder inzagen waar D. heen wilde. Johnston staat in dat gedeelte van zijn betoog volstrekt niet vijandig tegenover D. Hij erkent 't recht van deze mogendheid om zich evengoed als elke andere tot koloniale mogendheid te maken en de wijze, waarop D. zich van zijn taak als „moederland" heeft gekweten, heeft eerder zijn bewondering dan zijn afkeuring.

Had D., door 't optreden der Fr. in Marokko en der Italianen in Tripolis, de illusie om in N. Afrika een gebied machtig te worden voorloopig moeten prijsgeven, 't optreden in Agadir wees er op, dat die illusie toch nog niet geheel vervlogen was. Eng. had laten merken, dat het zich niet zou verzetten tegen onderhandelingen met België over afstand of verkoop van een gedeelte van 't Kongobekken, met Portugal over zijn West-Afrika's reuzengebied, met Frankrijk over afronding van gebied. Hierdoor kwam Johnston er toe, zijn kaart samen te stellen, hoe Afrika in 1916 staatkundig had kunnen zijn gekleurd, als D. zijn politiek had weten te verwezenlijken. Met een enkel woord zou dit zijn weer te geven, door het maken tot een aaneengesloten en onverbroken geheel van zijn koloniën Kameroen op de westkust van Centraal Afrika, D. Zuid West Afrika en D. Oost Afrika. Maar het D. beschermheerschap zou zich, buiten Afrika, bovendien uitstrekken over Klein-Azië en Mesopotamië, zoodat het èn aan de Middellandsche Zee, èn aan de Perzische golf een machtig woord zou krijgen mee te spreken. Zoo zou 't hebben kunnen worden, als de D. staatkunde haar oogmerk zonder oorlog zou hebben weten te bereiken, waarvoor 't dan Metz en 't Fransch sprekend deel van Lotharingen aan Fr. zou hebben willen teruggeven, om hier nu van andere combinatiën niet te spreken.

En wat geeft hij voor de toekomst? Het is niet zoo zeer een voorspelling, dan wel een nu reeds aan te nemen gedragslijn. De betrokkenen moeten zich vooruit indenken wat te willen, als de vraag bij de vredesonderhandelingen te behandelen zal zijn. Voor de verbondenen zal een aanneembare vrede aan D. buiten zijn landsgrenzen geen koloniaal bezit mogen laten. Het zou anders van uit het gebied van de niet-kaukasische volkeren binnen kort weer tot strijd en oproer tegen de buren van kaukasischen stam of tegen het moederland aanzetten. Voorop wordt gesteld, dat na een 1 à 2 jarigen strijd het aan Eng., Fr. en België zal zijn over de staatkundige verdeeling van Afrika te beschikken. Bij de verdeeling krijgen België, Spanje en Portugal eigenlijk niet meer dan zij hebben, maar zij zullen 't kunnen bezitten zonder vrees er van beroofd te worden. Daar O. en W. Duitsch Afrika Eng. worden, zal het Br. Afr. rijk zich aaneengesloten van de Kaap tot aan het sultnaat Egypte uitstrekken. Dit sultanaat is nog licht in de kleur van Gr. Britt. getint. Bovendien behoud Gr. Britt. natuurlijk zijn bezittingen aan de Golf van Guinea, waaraan het Togo nog toevoegt; deze worden overigens geheel omvat door Fr. gebied. Het Fr. Afrik. bezit toch zal eveneens een aaneengesloten geheel moeten worden. Van de Middell. Zee, met Marokko en Algerië, zal 't over de Sahara heen tot aan de Ivoorkust en door Fr. Midden Afr. tot aan Belg. Kongo grijpen, zoodat Kameroen weer aan de republiek zou komen, behalve een niet onbelangrijke hoek, die bij Br. Nigeria behoort te komen. Italië zal zijn krachten en millioenen weer aan Libië mogen ten beste geven, dat met een scherpen punt ver in Midden-Afrika te niet zal loopen, zoodat het een kolossaal woestijngebied te bedwingen zal krijgen.

Heeft Johnson bij deze verdeeling wel naar zich, d.i. naar de Eng. zijde, toegerekend, hierbij is te bedenken, dat door de mede-verbondenen in Europa meer voordeelen zullen zijn te bedingen dan door Gr. Britt.

Op de rede volgde eenig debat, waaraan wij niets behoeven te ontleenen, behalve deze verklaring uit het antwoord van den inleider: Wij zullen misschien niet in staat zijn dezen oorlog ten volle tot het zegevierend einde te brengen, dat wij aanvankelijk hadden verwacht. Wij moeten er wellicht van afzien de vrede in Berlijn te dicteeren, want dit zou te veel bloed kosten. In elk geval moeten wij er echter voor zorgen, dat Duitschland buiten zijne en de Oostenrijk-Hongaarsche grenzen elke macht kwijt rake. Eerst wanneer wij zoover zijn mogen wij vrede sluiten met de zekerheid, dat D. zich in de toekomst rustig zal houden. Dan toch hebben wij het in de hand, het D. rijk bij de minste verontrusting van de verbondenen (wijl 't geen koloniën meer zal hebben, waarop 't kan steunen) door tolvoorwaarden geheel van den handel van de oude wereld uit te sluiten.

Hiermede moeten wij over Johnston's lezing volstaan. Interessant is de bijdrage uit African Mail, geschreven door E. D. Morel, die in 't extra-bijvoegsel verder nog wordt vertaald. Morel wil D. als kolon. mogendheid niet vernietigen, ook na den oorlog wil hij 't een aandeel buiten Europa laten. Maar hij stelt daarvoor dan de voorwaarden vrijhandel en opendeur-politiek.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Aug. afl. opent met een artikel van den hoofdredacteur, den heer E. A. A. van Heekeren, over het wetsontwerp tot instelling van een Kolonialen Raad voor Oost-Indië. De schr. oppert enkele bezwaren over samenstelling enz., doch verheugt zich niettemin over de indiening, omdat hij een Kolonialen Raad in het belang van Indië acht. Alleen protesteert de heer van Heekeren tegen de mogelijkheid, dat ook vrouwen benoembaar zullen zijn. „In Indië........ is de Europeesche vrouw goddank! in hoofdzaak vrouw en moeder; ze ziet van het land veelal niet meer dan de plaats, waar haar man zijn werk heeft............ In het algemeen kan men van de Europeesche vrouw in Indië geen voldoende kennis van Land und Leute verwachten. Wat de inlandsche vrouw betreft, is de minister ten dezen plus indigène que les indigènes, want in de inlandsche maatschappij schijnt men, gelet op vele uitlatingen in het openbaar van die zijde, er nog niets op gesteld te zijn, dat de vrouw in het algemeen in het openbare leven wordt betrokken".

Mr. J. W. Ramaer besluit zijne beschouwing over de Japansche groot-industrie; waar het pas geeft vergelijkt hij deze met toestanden in Ned.-Indië.

Onder het opschrift „Inlandsche getuigenissen aangaande den Padri-oorlog", geeft Dr. Ph. S. van Ronkel aanvullingen op de bijlagen in de Stuers' geschrift, De vestiging en uitbreiding der Nederlanders ter Westkust van Sumatra. De hoofdrol speelt zekere Toeankoe Imam, onze grootste vijand gedurende den Padri-oorlog, die na langen strijd werd gevangen genomen en verbannen.

Behalve een Indisch schetsje, getiteld „Profielen", door Hugo Penning, en het vervolg van „De robijn van Radjast-han", door P. E. Forrest, bevat dit Ind. Gids-nr. de gewone maandelijksche rubrieken: Varia, Kol. literatuur, bibliographie, enz.

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

Inhoud der Juni-afl.: Eischen, waaraan in de afdeeling Ngawi, met het oog op het pestgevaar moet worden voldaan bij de oprichting van nieuwe gebouwen, de uitbreiding, of verandering van bestaande gebouwen en het in gebouwen bewaren van rijstvoorraden of andere goederen, door de Munnick. — Toelichting op de boekhouding der pestbestrijdingsadministratie in de afdeeling Ngawi, met daarbij behoorende modellen, door De Munnick. — Deliana (De Handelsvereeniging Medan), door R. — Een belangrijke adataangelegenheid, door W. Frijling. — Het rijstvraagstuk ter Oostkust van Sumatra, door R. — Vergelijkend overzicht van de in de Buitenbezittingen van de inlandsche bevolking geheven directe belastingen over 1913, door J. Roest. — Korte mededeelingen: Zoeklichten over de Buitenbezittingen, door W. L. — Gemeentepolitiek. — Een middel tegen witte mieren, door W. Frijling.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië.

De Juni-afl. bevat o.m.: Handel, nijverheid en landbouw van Ned.-Indië in 1914. — De theecultuur in de Kaapsche gewesten van Perzië en in Trans-Kaukasisch Rusland. — De raadgevingen der „Rubber Growers Association" voor de behandeling van latex en bereiding van rubber. — De bereiding van medicijnen en chemicaliën in Ned.-Indië. — De regenval op Java. — Het vermengen van verschillende koffiesoorten bij den verkoop. — Sumatra's Oostkust als cultuurgebied. — Deli-tabak een mengsel van typen. — Het centraal rubberproefstation.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der Juni-afl.: Organisatie en bevelvoering van treinafdeelingen, door E. — Van schietkampen en schietterreinen, door W. J. Lucardie. — De Maleische taal en het

Indisch leger, door J. C. A. Bannink. — Een pleidooi voor Asymptoot (ter zake de bekwaamheid van den Javaan als soldaat), door H. J. Flothuis. — De militaire toestand van Japan in 1914, door A. — Luitenants-budget. — Kromo, door J. C. A. Bannink. — Losse opmerkingen, door H. J. Vermeer. — Onderluitenants. — Tactische oefeningen op de kaart, door Troepenofficier. — Wapenemblemen, door Q.

Generaal-Majoor W. G. A. C. Christan.

In Eigen Haard van 31 Juli geeft de gep. luitenant-kol. O. I. leger H. N. Wintershoven eene levensbeschrijving van den, den 12den Juli j.l. te Amersfoort overleden gen.-maj. Christan. Gen. Christan heeft — vooral als leider der Djambi-expeditie — zich bijzonder verdienstelijk gemaakt. In 1902 werd hij kolonel en twee jaar later bevorderd tot generaal-majoor, chef van het wapen der infanterie. Toen hij „die in alle opzichten daarvoor de meest bekwaamste was", voor het legercommando werd voorbijgegaan, vroeg hij eervol ontslag en trok zich in het begin van 1909 uit het openbare leven terug.

Verhandelingen Bat. Genootschap van K. en W.

Bij de in het vorig overzicht genoemde nieuwe uitgaven van het Bat. Gen. van Kunsten en Wetenschappen moet nog vermeld worden deel LXI der Verhandelingen, derde en vierde stuk, inhoudende: Nadere aanvullingen en verbeteringen op de bijdragen tot de kennis van het Midden Maleisch (Bêsêmahsch en Sêrawajsch dialect), door O. L. Helfrich, en Lampongsche dwerghertverhalen, door O. L. Helfrich (met vertaling door drie Lampongsche jongelieden, onder toezicht van Dr. Ph. S. van Ronkel).

Over den val van Madjapahit.

De regent van Modjokerto, R. A. A. Kromo Djojo Adinegoro, wiens belangstelling in de oudheden en de geschiedenis van zijn land bekend is, schrijft in het oudheidkundig verslag over het 1e kwartaal 1915 een artikeltje over den val van het Javaansche rijk Madjapahit, een onderwerp door veel geleerden reeds behandeld.

De schrijver komt tot het resultaat, dat de verovering van Madjapahit wel overeenkomstig de traditie in 1400 heeft plaats gehad, doch het werk was van een Hindu-Javaansche dynastie, zetelend bij Koetogirang. De stad is niet vernietigd, doch verloor alle belangrijkheid en verviel, ook door het geleidelijk veldwinnen van den Islam en vertrek van een deel der bevolking. Een verovering van Madjapahit door de Mohammedanen heeft echter nooit plaats gehad.

De Protestantsche Kerk in Indië.

Ds. G. C. A. A. van den Wijngaard, predikant te Banda Neira, zet in de Banier No. 24 en 25 zijne critische beschouwingen voort over het rapport der Staatscommissie en haar voorstellen tot reorganisatie der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië.

Ziekten in Ned.-Indië.

De jongste afl. van het Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië bevat een uitvoerige studie van Dr. W. A. Kuenen over de bacillaire dysenterie en haar optreden in Deli.

No. 3 van den loopenden jaargang van het Tijdschrift voor Inlandsche Geneeskundigen een artikel van den Inl. arts Diran, over de overdraging van pest. Achtereenvolgens beschrijft hij: de oorzaak van pest; de overbrenging van pest op de rat; de overbrenging van pest op den mensch.

Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen.

Eenige onderwerpen, die in de Mei- en Juni-afl. behandeld worden: Gebruik van- en beschikking over particuliere spoor- en tramwegwezen door den Staat, door A. M. Joekes. — Enige bladzijden Indische spoorwegpolitiek (4. De Bantamlijnen van den Staat), door S. A. Reitsma. — Eenige critische beschouwingen ten aanzien van de door den heer H. J. E. Wenckenbach voorgestelde reorganisatie van 's lands spoorwegbedrijf in Ned.-Indië, door F. B. H. Asselbergs. — Hervorming van het Staatsspoorwegbedrijf in Ned.-Indië.

Opbrengst van eenige middelen in 1914.

In de Ind. Merc. van 30 Juli worden mededeelingen gedaan:

1o. over de opbrengst van opium in Indië in 1914. We lezen daar, dat dit middel een batig saldo oplevert van niet minder dan f 28.800.000 (f 7.632.000 hooger dan geraamd was).

2o. id. van den pandhuisdienst. Het batig saldo bedroeg ruim 3½ millioen tegenover ruim $2^{1}/_{10}$ millioen in 1913; een vermeerdering met ruim 49 pCt.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Concept-notulen van de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging „Oost en West", gehouden te Amsterdam, den 3en Juli 1915.

Aanwezig de leden van het Hoofdbestuur: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter, R. Zuijderhoff, onder-voorzitter, Th. P. Almerood, J. P. Th. J. Brondgeest, J. H. Calmeijer, T. Gerdes Oosterbeek, L. A. H. Lamie, F. E. Luitjes, mevrouw J. E. van Oeveren-van Schaik, J. C. van Reijn, H. W. Scheuer, C. de Vries, mejuffrouw N. Worthington en E. F. Grooss, secretaris, waarvan de heeren Brondgeest, Calmeijer en Lamie tevens optraden als afgevaardigden, resp. van de afdeelingen Haarlem, Apeldoorn en Arnhem;

voorts de afgevaardigden: Mr. H. Smeenge, Amsterdam, Mevr. Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, Breda, W. C. L. Snijders, 's-Gravenhage, B. A. Kwast, Groningen, E. Rijke, Leiden, A. de Willigen, Nijmegen, M. A. Bouman, Studenafdeeling Leiden en A. Enthoven, Utrecht;

zoomede de leden: C. H. L. Baelde, S. J. W. van Buuren, A. Duif, C. den Hamer, Dr. G. van der Harst, S. van Lier Ezn. en H. W. Praasterink.

Alvorens de vergadering geopend wordt, richt, bij tijdelijke afwezigheid van den voorzitter der afdeeling Amsterdam, de onder-voorzitter, de heer C. de Vries, een woord van welkom tot de aanwezigen, waarbij spr. de verzekering geeft, dat de afdeeling Amsterdam het op hoogen prijs stelt, de vergadering in haar midden te mogen ontvangen. Na eenige oogenblikken verwijld te hebben bij het ontzettend gebeuren op het wereldtooneel, dat zoo droevig stemt, maar toch ook het verheffend gevoel van saamhoorigheid van alle Nederlanders in het Moederland en in Oost en West heeft geopenbaard, drukt spr. de hoop uit, dat na de vredesluiting de vereeniging „Oost en West" krachtiger dan ooit werkzaam zal kunnen zijn. Spr. eindigt met de aanwezigen uit te noodigen om na de vergadering te zamen de middag-thee te gebruiken.

1. Nadat de voorzitter van de Vereeniging „Oost en West", de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, den heer de Vries dank heeft betuigd voor zijn hartelijke woorden, opent spr. de vergadering met een rede, welke als hoofdartikel is afgedrukt in het K. W. van 15 Juli 1915 No. 29.

2. De notulen van de vorige algemeene vergadering, den 11en Juli 1914 te 's-Gravenhage gehouden, worden ongewijzigd goedgekeurd. Eveneens de jaarverslagen over 1914 van de Vereeniging (3) en van de Studie-Commissie (4).

5. Bij de behandeling van het verslag van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau, zegt de heer van Lier met genoegen geconstateerd te hebben, dat de bemiddelingskosten van het bureau niet meer van de geholpen jongelieden worden gevraagd. Spr. vindt het echter ook niet goed, dat de werkgevers die kosten moeten betalen. Waar het aanbod van werkkrachten grooter is dan de vraag daarnaar, zal op deze wijze z.i. weinig gebruik van de bemiddeling van het bureau worden gemaakt en spr. acht het gewenscht, dat de bemiddeling geheel kosteloos geschiedt.

Hiertegen moet de Voorzitter het in de vorige jaarvergadering aangevoerde herhalen: deze ideale opvatting is zeer mooi, maar voor een bureau onmogelijk. Waaruit zouden dan de registers, de schrijf- en drukloonen, de advertentie- en portokosten, enz. bestreden moeten worden? De kas van „Oost en West" kan die niet dragen.

Ook Mevrouw Douair. Clifford Kocq van Breugel kan het niet met den heer van Lier eens zijn en meent zelfs, dat het niet meer dan billijk is, dat de jongelieden, die aan een goede betrekking geholpen worden, daarvoor een kleine bijdrage aan het bureau afstaan.

De heer van Lier blijft echter zijn standpunt handhaven en herhaalt zijn oude argumenten: hij ziet niet in, dat die kosten noodig zijn; hij helpt menigmaal personen aan een werkkring en dit kost hem slechts een goed woord.

Waarop de Voorzitter, evenals het vorige jaar, opmerkt, dat deze vergelijking niet opgaat, omdat een bureau niet kan bestaan zonder inkomsten en spr. geeft den heer van Lier in overweging eenigen tijd het beheer over het bureau op zich te nemen ten einde hiervan overtuigd te worden.

Het verslag wordt hierna met algemeene stemmen goedgekeurd, evenals het verslag van den Inlichtingendienst (6).

7. De Voorzitter leest een schrijven voor van de financieele commissie, waarin deze verklaart de rekening en verantwoording over 1914 te hebben nagezien en accoord bevonden en voorstelt den Penningmeester onder dankbetuiging te déchargeeren, hetgeen bij acclamatie wordt aangenomen.

8. Bij de behandeling van de begrooting voor 1916 zegt de heer Baelde, dat het hem is opgevallen, dat de post „uitgaven voor het Kol. Weekblad", in de afrekening over 1914 op ruim f 2000 voorkomende, nu op de begrooting voor 1916 op f 9000.— is geraamd, hetgeen een zeer groot verschil is. Waarop de Voorzitter meedeelt, dat dit een administratieve maatregel is, om een zuiverder beeld te krijgen. Tot heden werden alleen de redactie-kosten van het K. W. vermeld, doch niet de exploitatie-kosten, omdat deze uit de advertentie-inkomsten moesten worden gedekt. Thans zijn deze laatste inkomsten, evenals de exploitatie-kosten van het blad, ook op de begrooting gebracht.

Verder heeft de heer Baelde uit de begrooting gezien, dat wij zullen doorgaan met f 50.— te contribueeren aan de vereeniging „Het Oranje Kruis" en vraagt of dit wel op den weg ligt van „Oost en West". „Het Oranje Kruis" is een vereeniging tot verleening van eerste hulp bij ongelukken, hetgeen geheel buiten de sfeer van „Oost en West" ligt en bij den financieelen nood onzer vereeniging is z.i. deze uitgave niet gewettigd. Na eenige discussie, waarbij de Voorzitter de wenschelijkheid betoogt om met andere vereenigingen met menschlievende of vredelievende doeleinden voeling te houden, en de heer Baelde als zijne meening te kennen geeft, dat er dan andere vereenigingen eerder aanspraak hebben op onzen steun, zooals b.v. de vereeniging tot bestrijding van de lepra, wordt besloten, dat het Hoofdbestuur zal nagaan of de handhaving dezer contributie wel verantwoord is.

De begrooting wordt daarna met algemeene stemmen goedgekeurd.

9. De Voorzitter stelt voor den heeren Ch. P. Blok, A. H. G. Fokker en A. K. Nolthenius, leden van de commissie van verificatie, den bijzonderen dank der algemeene vergadering over te brengen voor de nauwgezetheid, waarmede zij zich van hun taak gekweten hebben en genoemde heeren uit te noodigen ook voor 1915 hunne op prijs gestelde diensten te willen blijven bewijzen, hetgeen bij acclamatie wordt goedgekeurd.

10. Alvorens tot de stemming ter voorziening in de 6 vacatures in het Hoofdbestuur over te gaan, deelt de Voorzitter mede, dat in de voordracht van de afdeeling Amsterdam wijziging moet worden gebracht, omdat de eerste candidaat, de heer Almerood, wegens vertrek uit Amsterdam, niet meer als candidaat voor die afdeeling in aanmerking kan komen. Waar nu het bestuur der afdeeling heeft te kennen gegeven, dat het de aanvulling der vacature gaarne tot later zou verschuiven, ten einde in de gelegenheid te zijn een ander dubbeltal candidaten voor te dragen, zou spr. in overweging willen geven om, zoo mogelijk, ditmaal een Inlander in het Hoofdbestuur te brengen. De voorzitter der afdeeling Amsterdam, de heer Mr. Smeenge, deelt mede, dat het afdeelingsbestuur dit gaarne in overweging zal nemen, waarna met algemeene stemmen wordt besloten om de vacature Amsterdam open te houden.

De Voorzitter verzoekt thans den heeren Brondgeest, Calmeijer en Luitjes het stembureau te willen vormen, waarna de vergadering overgaat tot de verkiezing van 5 hoofdbestuursleden ter vervulling van de vacatures, ontstaan door periodieke aftreding van de heeren J. H. Calmeijer (Apeldoorn), J. C. van Reijn (Breda), Prof. Dr. J. F. van Bemmelen (Groningen), J. P. Th. J. Brondgeest (Haarlem) en F. E. Luitjes (Nijmegen).

Het aantal uitgebrachte stemmen bedraagt 39, t.w. de voorzitter 1, Amsterdam 5, Apeldoorn 3, Arnhem 2, Breda 2, 's-Gravenhage 6, Groningen 3, Haarlem 4, Leiden 3, Nijmegen 3, Studentenafdeeling Leiden 3, Utrecht 4 (Rotterdam is niet vertegenwoordigd). Hiervan zijn 39 stemmen uitgebracht op de heeren J. H. Calmeijer, J. C. van Reijn, Prof. Dr. J. F. van Bemmelen en F. E. Luitjes en 35 op den heer J. P. Th. J. Brondgeest, die dus allen herkozen zijn, terwijl 4 stemmen blanco werden uitgebracht. De gekozen leden, voor zoover ter vergadering aanwezig,

nemen de benoeming aan; waarna de Voorzitter een woord van dank richt tot het afgetreden hoofdbestuurslid, den heer A. P. Almerood, voor zijne aan de vereeniging bewezen diensten.

11. Bij de behandeling van de voorgestelde wijziging van art. 13 der statuten, verklaart de voorzitter van de afdeeling Amsterdam, de heer Mr. Smeenge, dat het bestuur dier afdeeling bezwaar heeft tegen de door het hoofdbestuur voorgestelde verhooging van de bijdragen aan de kas van dat bestuur, omdat bij doorvoering daarvan de kasmiddelen der afdeeling niet meer toereikend zouden zijn om o.a. de voor het doel der vereeniging zoo noodige lezingen over Indische onderwerpen te kunnen houden. Spr. erkent, dat het hoofdbestuur het meest aangewezen is voor de propaganda en daarvoor een versterking van inkomsten noodig heeft, doch geeft in overweging om deze vermeerdering door andere middelen te verkrijgen. Spr. geeft in overweging om inplaats van de voorgestelde verhoogde vaste bijdrage, een bijdrage naar behoefte aan het hoofdbestuur te verleenen.

Ook enkele andere afgevaardigden zouden gaarne zien, dat, zoo dit mogelijk is, de vermeerdering van inkomsten van het hoofdbestuur op andere wijze werd verkregen, b.v. met te bezuinigen op het Koloniaal Weekblad, door dit om de 14 dagen uit te geven.

De Voorzitter kan geen genoegen nemen met het voorstel Amsterdam, daar dit het hoofdbestuur alle zelfstandigheid zou ontnemen en zijn inkomsten te wisselvallig maken, zoodat ten slotte alle actie onmogelijk zou zijn. Bezuiniging op het K. W., op de aangegeven wijze, is absoluut onmogelijk, omdat dit blad nagenoeg geheel van de advertentiën moet bestaan en de inkomsten daarvan dan ook gehalveerd zouden worden.

De heer Baelde (Amsterdam) berekent, dat bij doorvoering van het voorstel, zijn afdeeling bijna 50 pCt. van de contributies aan het hoofdbestuur zal moeten afstaan, waarop de Voorzitter toelicht, dat deze berekening onjuist is en de afdeelingen slechts 40 pCt. betalen zullen. Alleen wanneer het totaal van die 40 pCt. minder mocht zijn dan thans, naar den maatstaf van ƒ 0.75 per lid, wordt afgedragen, blijft deze laatste maatstaf van kracht. Dit zal alleen het geval kunnen zijn bij zeer kleine afdeelingen met veel leden die ƒ 1.50 of minder contribueeren.

Thans oppert de heer Baelde het bezwaar, dat door den korten tijd, aan de afdeelingen gegund, om de consequenties van dezen maatregel te kunnen overwegen, deze daarop niet voldoende zijn voorbereid. Het financieel rapport en het voorstel kwamen slechts drie weken vóór de vergadering bij de afdeelingsbesturen in. Spr. zou daarom in overweging willen geven om, indien de maatregel wordt doorgevoerd, dit tenminste eerst voor één jaar, bij wijze van proef, te doen, zoodat die consequenties duidelijk aan het licht zouden komen.

Het bezwaar van den heer Baelde is niet billijk, daar een voorstel van dezelfde strekking als het nu voorgestelde, reeds werd aangenomen in de hoofdbestuursvergadering van 18 April 1914 (zie notulen K. W. 11 Juni 1914, No. 24) en daarna op de agenda voor de algemeene vergadering van het vorige jaar voorkwam, waarvan het toen op verzoek van de afdeeling Den Haag, welke de noodzakelijkheid der verhooging gaarne meer gemotiveerd zou zien, werd teruggenomen, onder mededeeling evenwel, dat dit jaar het voorstel opnieuw zou worden ingediend (zie notulen K. W. 13 Aug. 1914, No. 33). De afdeelingen hebben dus ruim een jaar tijd gehad om over de aan het hoofdbestuur toe te kennen verhoogde bijdrage te beraadslagen. De noodzakelijkheid der verhoogde bijdrage werd in een financieel rapport van het Dagelijksch bestuur aangetoond, waarna het huidige voorstel in de vergadering van het hoofdbestuur van 31 October 1914 werd voorgebracht en daar met algemeene stemmen op één na (afd. Haarlem) door de afgevaardigden der afdeelingen werd goedgekeurd (zie notulen K. W. 12 Nov. 1914, No. 46). De Voorzitter laat dan ook niet na op een en ander te wijzen, zoomede op de omstandigheid, dat de minimum jaarlijksche contributie voor nieuwe leden het vorige jaar tot ƒ 2.50 werd verhoogd, juist om te dienen als compensatie voor de afdeelingen voor deze verhoogde afdracht. Spr. acht daarom het opnieuw verschuiven van een beslissing ongewenscht.

Hierna wordt tot stemming overgegaan, waarbij met 34 stemmen vóór en 5 stemmen blanco het voorstel Amsterdam wordt verworpen en de voorgestelde statutenwijziging, na eenige verduidelijking in de redactie, zooals aangegeven door den heer Gerdes Oosterbeek, aangenomen.

In artikel 13 der statuten zullen dus de navolgende wijzigingen worden aangebracht:

Artikel 13:

De 1e alinea te doen luiden:

„De afdeelingen storten jaarlijks, en wel vóór ultimo Februari, in de kas van het hoofdbestuur eene som, welke voor iedere afdeeling berekend is op 40 pCt. van de door haar in het laatstverstreken jaar in totaal ontvangen contributies; met behoud echter van een minimum, berekend naar den maatstaf van gemiddeld ƒ 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van het loopend jaar lid eener afdeeling was".

„Als maatregel van overgang kan over 1915 volstaan worden met eene bijdrage van 34 pCt.; over 1916 met eene bijdrage van 38 pCt., zullende dan eerst over 1917 het volle bedrag van 40 pCt. verschuldigd zijn, echter telkens met inachtneming van het in de vorige alinea gesteld voorbehoud".

„Hieronder zijn niet begrepen de contributies van ledenbegunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van minstens ƒ 100.— in eens te storten. Deze bijdragen worden aan het hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen".

De 2e alinea (welke thans 4e alinea wordt) te doen luiden:

„Van alle erfstellingen en van alle legaten of schenkingen boven de ƒ 100.— aan eene afdeeling gemaakt, of giften daaraan gedaan van minstens ƒ 100.— (waaronder niet te verstaan de bijdragen van leden, bedoeld in het 3e lid van dit artikel) moet aan de kas van het hoofdbestuur 25 pCt. worden afgestaan, tenzij dit in strijd is met eene door den gever gemaakte bepaling".

In de 3e alinea (welke thans 5e alinea wordt) in den eerste regel tusschen de woorden „afdeeling" en „te" op te nemen de woorden „geheel of gedeeltelijk".

12. Het Dagelijksch bestuur wordt met algemeene stemmen gemachtigd om op de statutenwijzigingen de goedkeuring der Regeering te vragen en desvereischt de nadere, van Regeeringswege gewenschte, formeele veranderingen voor die goedkeuring aan te brengen.

13a. Na de mededeeling van den Voorzitter, dat het Dagelijksch bestuur, door de geringere inkomsten tengevolge van den oorlogstoestand, genoodzaakt is geweest om het Koloniaal Weekblad voorloopig, als regel, met twee inplaats van met drie vellen te doen verschijnen, ontspint zich over de exploitatie van dit blad een discussie, waarbij de heer Bouman (Studentenafdeeling) de wenschelijkheid uitspreekt om den inhoud van het K. W. uit te breiden en daarin vooral de Europeesche en Inlandsche pers in Indië uitvoeriger te behandelen, terwijl enkele afgevaardigden het denkbeeld opperen, om het K. W. in aantrekkelijkeren vorm en geïllustreerd te doen verschijnen, desnoods om de 14 dagen. Zij geven zelfs in overweging om ons kapitaaltje aan de exploitatie in dien geest te wagen, daar de aantrekkelijkheid van het blad ons dan, naar hunne meening, zooveel abonné's zal aanbrengen, dat wij, evenals de andere geïllustreerde blaadjes, daarmede voordeel zouden behalen. Andere afgevaardigden waarschuwen tegen dit optimisme. Zij wijzen er op, dat het abonnement op de bestaande geïllustreerde weekblaadjes minstens ƒ 5.— per jaar bedraagt, terwijl onze leden tot dusver slechts ƒ 0.75 voor het K. W. aan de hoofdkas afdragen.

De Voorzitter dankt de verschillende spreeksters en sprekers voor hunne belangstelling, daarbij opmerkende, dat dergelijke ingrijpende aangelegenheden niet in behandeling kunnen worden genomen, indien zijn niet op de agenda vermeld zijn. Spr. geeft echter de verzekering, dat de gegeven wenken in overweging zullen worden genomen.

b. Over het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau werd reeds bij de behandeling der jaarverslagen gesproken.

c. De Voorzitter deelt mede, dat in December 1914 uit onze Studie-commissie een sub-commissie werd benoemd om een studie te maken van de middelen, welke zouden kunnen leiden tot een betere aansluiting van het onderwijs in Indië bij dat in het Moederland, voornamelijk bij ons hooger onderwijs. Deze commissie staakte in Mei 1915 tijdelijk hare werkzaamheden, toen ons het heugelijk bericht bereikte, dat een Regeeringscommissie voor dat doel was benoemd. Ook aan onze wenschen, om bij het onderwijs hier te lande meer plaats in te ruimen aan de behandeling van onze Indische bezittingen, werd gedeeltelijk tegemoet gekomen door de instelling van Regeeringswege, bij wijze van proef, van cursussen voor onderwijzers te Deventer en Haarlem, om hun meerdere kennis van Indië bij te brengen, terwijl vanwege het Nederl. Onderwijzers Genootschap te Alkmaar, Amsterdam, Brielle en Hellevoetsluis dergelijke cursussen zijn geopend.

De studie-commissie krijgt ook in Indië meer bekendheid, zoodat meer en meer ook voor Europeesche jongelieden haar hulp voor toezicht wordt ingeroepen, o.a. door het studiefonds „Midden Java" voor zijn pupillen hier te lande.

d. Het is den Voorzitter aangenaam te kunnen wijzen op het groot succes, dat wij gehad hebben met onze beweging ten bate van de noodlijdenden in de kolonie Curaçao. Spr. geeft een overzicht van hetgeen gedaan werd, waarbij wij veel belangstelling van Hof en publiek mochten genieten en dankt voor de hulp, hierbij van de afdeelingen ondervonden. Wij hebben daarvoor uit het ondersteunigsfonds een kleine ƒ 400.— moeten offeren en ook de afdeeling Den Haag heeft een aanzienlijk bedrag besteed, doch ontegenzeggelijk is dit den naam onzer vereeniging ten goede gekomen.

14. Op de vraag van den Voorzitter of ook een der afdeelingen er prijs op stelt om het volgend jaar de algemeene vergadering in haar midden te ontvangen, zegt de heer Rijke, afgevaardigde van de afdeeling Leiden, dat het zijn afdeeling aangenaam zal zijn dat genoegen te hebben, waarbij de heer Bouman, als afgevaardigde van de Studentenafdeeling te Leiden, zich namens zijn afdeeling gaarne aansluit; zoodat besloten wordt, omtrent het houden van de volgende jaarlijksche algemeene vergadering te Leiden, met de besturen der genoemde afdeelingen nader te overleggen.

15. Op de rondvraag van den Voorzitter, vraagt de heer Brondgeest het woord en houdt een rede, waarvan de inhoud in het kort hierop neerkomt, dat spr. in overweging wil geven, dat de Vereeniging „Oost en West" het initiatief zal nemen, om te verkrijgen, dat door wijziging van artikel 184 der grondwet, het mogelijk zal worden, jaarlijks een gedeelte van de militie naar Indië te zenden. Naar zijne meening is dit het beste middel om hetNederlandsche volk met Indië vertrouwd te maken en wederzijdsche waardeering te bevorderen.

De Voorzitter zegt met aandacht de rede van den vorigen spreker gevolgd te hebben, doch meent, dat het voorstel van te ingrijpenden aard is om zoo onvoorbereid in behandeling te worden genomen. Spr. oppert daarom het voorstel om de rede van den heer Brondgeest in het K. W. op te nemen, ten einde daarmede een grondige, goed overdachte polemiek uit te lokken. De heer Brondgeest keurt dit goed, doch zou toch gaarne in deze vergadering reeds het beginsel in stemming gebracht zien, of niet iets gedaan kan worden om met kracht in die richting te werken. Ook thans moet de Voorzitter er op wijzen, dat staande de vergadering geen beslissing genomen kan worden over een zóó ingrijpende kwestie, welke niet op de agenda vermeld en waarop men dus niet voorbereid is.

De heer C. de Vries, met de door den voorzitter uitgesproken zienswijze instemmende, wenscht echter reeds dadelijk ernstige bedenkingen tegen het denkbeeld van den heer Brondgeest op te werpen.

Daarna wordt, overeenkomstig het voorstel van den Voorzitter, met algemeene stemmen besloten, de rede van den heer Brondgeest in het K. W. op te nemen.

Thans vraagt de heer Kwast (Groningen) het woord tot het doen van eenige verzoeken:

1e. vraagt spr. de medewerking van het hoofdbestuur om voor de lezingen sprekers van naam te krijgen; spr. zou gaarne zien, dat het hoofdbestuur mannen als Prof. Dr. Snouck Hurgronje, Mr. van Deventer, Dr. Prinsen Geerligs e.a. daarvoor trachtte te winnen;

2e. roept spr. de hulp in van het hoofdbestuur ten einde tot andere vereenigingen, welke eveneens koloniale onderwerpen behandelen, zooals het Koloniaal Instituut, het Alg. Nederl. Verbond, de Maatschappij van Nijverheid e.a., het verzoek te richten om voor het houden van lezingen overleg te plegen, opdat het publiek daarmede niet overladen worde, hetgeen nadeelig werkt op de belangstelling;

3e. geeft spr. in overweging, om bij den Minister van Binnenlandsche Zaken stappen te doen, ten einde bij het onderwijs op Gymnasia en H. B. S. meer aandacht te schenken aan de Koloniën, daar spr. de ervaring heeft opgedaan, dat de jonge studenten zoo bitter weinig van Indië weten.

De Voorzitter zegt op de onder 1 en 2 genoemde verzoeken gaarne medewerking toe. Wat het in vraag 3 bedoelde betreft, hierover heeft de Vereeniging zich reeds vroeger tot den Minister gewend en het onderwerp heeft de aandacht van de Regeering, hetgeen kan blijken uit het reeds hiervoren onder 13c medegedeelde.

Ten slotte wenscht de heer Baelde den Voorzitter hulde en dank te brengen voor de aangename wijze, waarop deze de vergadering heeft geleid.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter, na een woord van dank tot den heer Baelde voor zijn vriendelijke woorden en tot de afdeeling Amsterdam voor de heusche ontvangst, de vergadering.

De Secretaris, (w.g.) GROOSS.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☛ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.